

Strategi

Gifrfri kommun

Beslutades av kommunfullmäktige den 29 januari 2018, § 15

Strategi

beskriver vägval för att nå önskvärd
utveckling och uppsatta mål.

1. Inledning

Vi omges ständigt av produkter och varor som är tillverkade av kemikalier, varav merparten är helt ofarliga. Det finns idag över 150 000 kemikalier registrerade. Denna mängd kemikalier och material gör vår vardag lättare, men utsätter oss även för risker. Kemikalier finns i allt från hygienartiklar, förpackningar, mat, kläder, inredning och våra fastigheter. Allting sprider sig och vi får i oss en rad av dessa ämnen via munnen, näsan eller huden. Konsekvenserna på vår hälsa och miljön av denna ständiga mix och oändliga kombination av främmande ämnen är oklar.

Några hundra ämnen har vetenskapligt identifierats som "särskilt farliga kemikalier" då de till exempel är reproduktionshämmande, cancerogena eller hormonstörande. Dessa ämnen vill såväl EU som vi i Sverige på olika sätt få bort från samhället.

Härryda kommun vill säkra en hållbar och attraktiv kommun som främjar god hälsa för nuvarande och kommande generationer. Strategi för en giftfri kommun har därför tagits fram.

Strategin säkerställer miljöpolicyens ambitioner att:

- låta kretsloppstänkande genomsyra verksamheten,
- ha miljökrav som aktivt instrument i alla upphandlingar och inköp,
- utbilda, informera och inspirera medarbetarna till delaktighet och att ta miljöhänsyn i sitt dagliga arbete.

2. Syfte

Strategin för giftfri kommun anger inriktningar och prioriteringar för hur Härryda kommun ska arbeta för att systematiskt fasa ut särskilt farliga kemikalier och därmed bidra till en hållbar utveckling och god hälsa för nuvarande och kommande generationer.

3. Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade i § 148/2016 att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram en kommunal strategi för att nå miljö kvalitetsmålet "Giftfri miljö" utifrån regeringens proposition 2013/14:39 "På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken".

I propositionen redovisar regeringen sin strategi för att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö och generationsmålet. Strategin består av åtta etappmål om farliga ämnen som regeringen har beslutat om samt insatser som bidrar till att nå etappmålen. Därutöver innehåller strategin

vissa insatser som i övrigt behövs för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och generationsmålet. De etappmål som regeringen har beslutat om är:

- etappmål om särskilt farliga ämnen,
- etappmål om kunskap om ämnens hälso- och miljöegenskaper,
- etappmål om information om farliga ämnen i varor,
- etappmål om utveckling och tillämpning av EU:s kemikaliereregler,
- etappmål om en effektivare kemikalietillsyn inom EU,
- etappmål om giftfria och resurseffektiva kretslopp,
- etappmål om att minska barns exponering för farliga kemikalier, och
- etappmål om ökad miljöhänsyn i EU:s läkemedelslagstiftning och internationellt.

Härryda kommuns strategi för giftfri kommun utgår från regeringens etappmål. Under perioden 2018-2020 kommer kommunen att arbeta med tre prioriterade områden som hänför sig till etappmålen om särskilt farliga ämnen, minska barns exponering för farliga kemikalier samt information om farliga ämnen.

Små barn är extra känsliga mot främmande kemikalier då deras kroppar inte är färdigutvecklade. Dessutom utsätts barn för extra stor exponering då de ofta vistas på golvet, samt utforskar världen med smak, lukt och känsel. Många barn spenderar en stor del av sina första år på förskolan och där kan kommunen aktivt agera för att minska barnens exponering för farliga kemikalier. Dagens barn är dessutom framtidens konsumenter, produktutvecklare och inköpare. Av dessa anledningar fokuserar strategin på att skapa giftfria förskolemiljöer och inkluderar kompetenshöjande åtgärder för pedagoger.

Strategin ska utvärderas och eventuellt revideras efter 2020.

4. Prioriterade områden

1. Utfasning av särskilt farliga ämnen

Härryda kommun ska sträva efter att fasa ut ämnen som av Kemikalieinspektionen klassificeras som ”*särskilt farliga*” utifrån sina egenskaper. Detta är bland annat ämnen som påverkar fortplantningsförmågan, är långlivade, hormonstörande eller kan leda till cancer, allergier, m.m. Många av dessa kemikalier ingår ofta i olika former av plast för att skapa egenskaper så som flamsäkerhet, vatten och fettavstötande, elasticitet osv.

2. Giftfri förskolemiljö

Barn är känsligare än vuxna eftersom deras kroppar fortfarande är under utveckling, samtidigt som deras system för att skydda sin kropp från kemikalier inte är färdigutvecklat. Små barn utforskar dessutom sin omgivning genom att lukta, känna och smaka på saker, vilket gör dem särskilt utsatta. Små barn omsätter även betydligt mer mat, luft och vätska per kilogram kroppsvikt jämfört med vuxna, och omsätter därmed även mer kemikalier än vuxna.

Strategin kommer att som första prioritet fokusera på kemiska produkter och varor som barn kommer i kontakt med på förskolan. Rutiner kring inköp och upphandling ska ses över. Personal inom förskola, måltidsservice, fastighet, lokalvård, med flera ska få tydliga riktlinjer kring kemikalieanvändning.

3. Kompetenshöjning om kemikalier för pedagoger inom skolan

Kompetensen om farliga kemikalier hos pedagoger inom skolan behöver höjas. Dagens barn/elever är framtidens konsument, produktutvecklare och inköpare och behöver verktyg för att skydda sig själva och påverka vår gemensamma framtid på väg mot en giftfri miljö.

4. Ansvarsfördelning

Kommunfullmäktige antar och reviderar strategin för giftfri kommun.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för implementering och uppföljning.

Förvaltningen ansvarar för genomförandet och återkoppling till kommunstyrelsen.

Förvaltningen ansvarar för att en handlingsplan tas fram som beskriver hur strategin ska genomföras. Handlingsplanen ska bland annat innehålla tidplan, organisation, resursbehov m.m. för strategins genomförande samt plan för utvärdering.